

Класний
Керівник

Батьківські Збори

2 клас

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Класний

Керівник

Батьківські Збори

2 клас

УДК 808.51
ББК 74.200.25
Б 28

Серія «Класний керівник»

Б 28 Батьківські збори. 2 клас / Упоряд. М. О. Володарська. — Х.: Видавництво «Ранок», 2010. — 160 с. — (Класний керівник).

ISBN 978-611-540-482-7

Даний посібник містить: розробки тематичних бесід з батьками; анкети, тести для батьків та учнів, пам'ятки та поради для батьків з виховання дітей, педагогічні практикуми для батьків.

Видання допоможе класному керівникові дослідити взаємовідносини в родині учнів класу, більше дізнатися про особистості учнів та їхніх батьків, покращити спілкування між учителем та батьками, надати батькам слушні поради з актуальних проблем сучасного виховання, за допомогою батьків визначити доцільні методи виховання учнів та сприяти зміцненню батьківського колективу.

УДК 808.51
ББК 74.200.25

ISBN 978-611-540-482-7

© М. О. Володарська, упоряд., 2010
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2010

ПЕРЕДМОВА

На батьківських зборах доцільно проводити систематичні бесіди з батьками на педагогічні теми. Метою зборів має стати підвищення педагогічної культури батьків, оволодіння ними знаннями щодо процесу формування особистості дитини, загальних законів її розвитку, створення зв'язку між родинами та школою. Тематика бесід визначається спільними проблемами виховання й особливостями виховної роботи з даним колективом батьків і дітей.

Вибір кожної теми залежить від реальних умов: підготовленості батьків до виховання дітей, їхньої педагогічної культури, конкретних виховних задач, що стоять перед учителем, рівня вихованості дітей. Послідовність бесід має бути такою, щоб озброїти батьків системою знань, а не йти тільки по слідах подій, що відбуваються в класі, і сьогочасних труднощів виховання, що виникають у батьків.

Ефективність бесіди на будь-яку з тем залежить від того, наскільки добре вчитель знає умови виховання дітей у кожній сім'ї, рівень вихованості самих учнів, досягнення і труднощі у формуванні особистості своїх вихованців. Готуючись до бесіди, вчитель добирає яскраві і переконливі факти, які підтверджують основні педагогічні положення бесіди. Більшість батьків сприймають педагогічні ідеї краще, якщо вони ілюструються прикладами із практики шкільного і родинного виховання. У деяких випадках буває доцільно запросити батьків побувати на уроках і познайомитися з прийомами роботи вчителя.

У бесіду вчителя з батьками на зборах можуть бути включені короткі виступи самих батьків.

Готуючись до проведення бесіди, вчитель повинен сформулювати конкретні поради і рекомендації про те, як треба будувати сімейне виховання у зв'язку з темою бесіди, як формувати у школярів ті чи інші уміння, риси характеру.

Бесіда на батьківських зборах не повинна бути занадто довгою, зазвичай вона триває 20—25 хвилин. Бесіда будується таким чином, щоб, з одного боку, передати батькам педагогічні знання, а з іншого — примусити їх замислитися над своїм досвідом виховання, проаналізувати його, побачити власні сильні сторони, можливі упущення. Фактів, які вчитель використовує в бесіді, небагато. Вони мають відображати типові ситуації, щоб у результаті їхнього аналізу батьки могли б сформулювати конкретні правила, отримати пораду, необхідну для успішного сімейного виховання. Дуже тактовно й обережно слід поставитись до оголошення прізвищ учнів та їхніх батьків, особливо при аналізі негативних явищ. Про відхилення в розвитку дитини, її недоліки і провини краще говорити з батьками індивідуально.

Бесіда буде ефективнішою, якщо в ній повідомляти не лише безперечні положення, але й такі, які викличуть запитання, обмін думками. Одним словом, бесіда повинна зачепити батьків «за живе», підняти актуальні для них проблеми. У процесі бесіди доцільно продемонструвати учнівські роботи: зошити, вироби, випущені стінгазети, монтажні з фотографіями. Знайомство з цими роботами примусить батьків порівняти роботи своєї дитини з роботами інших учнів, наочно побачити, що вдається дитині, якої підтримки і допомоги вона потребує.

Сподіваємося, що ця книга стане у пригоді класним керівникам і допоможе їм у пошуку з батьками спільного шляху виховання дітей.

ВАШІ ДІТИ — ДРУГОКЛАСНИКИ

Мета: розповісти батькам про особливості другокласників, їхню самооцінку, про вплив батьків на становлення особистості дитини; показати значення шкільної оцінки в житті дитини; формувати культуру батьківського сприйняття навчальних умінь своєї дитини; дати батькам поради щодо контролю за виконанням домашніх завдань школярами.

Зміни свою думку про речі, які тебе засмучують, і ти будеш у цілковитій безпеці.

Марк Аврелій

Якщо запастися терпінням і проявити старання, то посіяне насіння знання неодмінно дасть добрі сходи.

Корінь навчання гіркий, а плід солодкий.

Леонардо да Вінчі

1 ВАРІАНТ

АНКЕТА ДЛЯ УЧНІВ

«ДЛЯ ЧОГО Я ВЧУСЯ ЧИТАТИ І ПИСАТИ?»

- Щоб більше знати.
- Люблю дізнаватися про нове.
- Розумію, що знання мені потрібні для майбутнього.
- Хочу бути культурною і розвинутою особистістю, корисною людям.
- Розумію, що учень повинен добре вчитися.

- Розумію свою відповідальність за навчання перед класом.
- Хочу отримувати хороші оцінки.
- Хочу, щоб учителька й батьки мене хвалили.
- Не хочу, щоб мене лаяли батьки й учителі.
- Не хочу, щоб товариші по класу засуджували мене за погане навчання.
- Хочу бути найкращим учнем у класі.
- Не хочу бути гіршим за інших, відставати від однокласників у навчанні.
- Хочу довести самому собі, що можу всього навчитися.
- Тому що змушують батьки.
- Щоб читати цікаві книжки.
- Тому що цікаво вчитися.
- Щоб стати освіченою людиною.
- Щоб писати листи.
- Тому що всі діти вчаться.
- Не знаю.

АНКЕТА ДЛЯ БАТЬКІВ № 1

Пропонований нижче питальник допоможе вам краще усвідомити ряд важливих моментів у пізнавальному та особистісному розвитку другокласників, в організації їхньої навчальної роботи, у власних стосунках із дітьми в ході навчання. Оцінка відповідей у балах не передбачена. Досить того, що ви познайомитеся з питаннями й, можливо, захочете щось змінити в житті своєї дитини.

1. Якими словами ви зазвичай зустрічаєте дитину, яка повернулася зі школи:
 - а) «Що було сьогодні на сніданок?»
 - б) «Що ти сьогодні отримав, яку оцінку?»

- в) «Що новенького дізнався сьогодні? Чого навчився?»
2. Скільки часу витрачає школяр на виконання домашніх завдань?
- а) Не більше 1 години.
 - б) Не більше 2 годин.
 - в) Може просидіти за уроками до пізнього вечора.
3. Наскільки самостійно дитина виконує домашні завдання?
- а) Працює переважно сама, ви лише перевіряєте роботу.
 - б) Завдання з одних предметів виконує самостійно, з інших — потребує додаткової допомоги з вашого боку.
 - в) Ви робите уроки разом із дитиною від початку й до кінця.
4. Наскільки добре дитина розуміє ваші пояснення?
- а) Розуміє швидко, ви легко можете пояснити їй будь-який матеріал.
 - б) Розуміє не завжди, інколи доводиться витрачати багато часу й сил для пояснення зовсім простих речей.
 - в) Майже ніколи вас не розуміє.
 - г) Краще розуміє пояснення інших родичів (батька, бабусі тощо), ніж ваші.
5. Як ви думаєте, чому ваш малюк ходить до школи?
- а) Йому подобається вчитися, він любить думати, самостійно розв'язувати важкі завдання.
 - б) Йому цікаво дізнаватися в школі про щось нове.
 - в) Любить отримувати хороші оцінки.
 - г) Усі ходять до школи, тож і він ходить.
 - д) Боїться, що буде покараний, якщо не піде до школи.
 - е) Інша відповідь.
6. Як ваша дитина повідомляє вдома про отриману погану оцінку чи вчинок?
- а) Говорить сама, по-діловому й відверто.
 - б) Розповідає лише тоді, коли спеціально про це запитати.

- в) Не говорить, ховає щоденник, може стерти оцінку.
 - г) Розповідає лише бабусі (дідусеві), але не вам.
 - д) Вона ніколи не отримувала поганих оцінок чи зауважень.
7. Чи є у вашого другокласника улюблений шкільний предмет?
- а) Є, найбільше любить математику; вважає, що математика розвиває розум.
 - б) Є кілька предметів, яким рівною мірою надає перевагу (серед них називає математику, українську мову, читання, іноземну мову).
 - в) Улюблені предмети: співи й малювання (або фізкультура).
 - г) Інша відповідь.

Пам'ятка для батьків «Як допомогти дитині добре вчитися?»

1. Поговоріть із дитиною про її ставлення до навчання: чому вона вчиться, чого боїться найбільше (розчарувати батьків, зробити помилку, не отримати бажаного результату тощо).
2. Розвивайте її пізнавальні інтереси, її потреби в інтелектуальній активності.
3. Розкажіть їй, що оцінка, яку вона отримує, не так важлива, як важливо те, про що вона дізнається. Про оцінки забудуть, а знання залишаться.
4. Відзначайте її досягнення, акцентуючи увагу не на оцінці, а на отриманні знання, уміння. Дитина повинна відчувати, що не оцінка відіграє вирішальну роль, а те, за що вона її отримала.
5. Розкажіть їй, як багато вона може пізнати в школі і як цікаво буде з кожним роком набувати все нових і нових знань.

6. Учіль дитину планувати свою діяльність. Якщо вона навчиться ставити перед собою конкретне завдання, то це спонукатиме її до діяльності.
7. Заохочуйте будь-які її починання, навіть якщо результат не буде миттєвим.

Про методику здійснення контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи

Відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи, затверджених Міністерством освіти і науки України та Академією педагогічних наук України (спільний наказ Міносвіти і науки України та АПН України від 12.07.2002 р. № 401/52 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи»), оцінювання в початковій школі ґрунтується на позитивному принципі та проводиться лише відповідно до вимог навчальної програми.

Оцінювання навчальних досягнень учнів 1—2 класів здійснюється вербально. При цьому проводяться рекомендовані види перевірок, але записи результатів (оцінок у балах і рівнях) у журналах та інших документах не ведуться. Після закінчення учнями відповідно 1 та 2 класів учителем складається письмовий висновок, який заноситься до особової справи учня. У ньому зазначаються рівень розвитку учня та результати оволодіння ним усіма компонентами навчальної діяльності, ступінь його прогресу в навчанні.

Словесне оцінювання усних відповідей і письмових робіт школярів повинно відображати навчальні досягнення учня, якість і повноту виконання ним завдання, вказувати, над чим учневі потрібно попрацювати, щоб досягти кращих результатів. Вербальна (словесна) оцінка має бути коректною, аргументованою, вмотивованою, повинна характеризувати не особистість учня, а рівень оволодіння ним компетентностями, передбаченими навчальною програмою.

Усне формулювання та запис оцінних суджень негативного характеру (змісту) в щоденниках, блокнотах, зошитах учнів не допускається.

Поточні класні письмові роботи в 1 класі, класні й домашні — у 2 класі виконуються у звичайних шкільних зошитах або в зошитах із друкованою основою.

Перевірні роботи (списування, диктант, тестові завдання тощо) учні виконують у робочих зошитах або на окремих картках.

Виконання домашньої та класної письмової роботи систематично перевіряється вчителем, ним виправляються та коректуються помилки учня відповідно до методичних рекомендацій. Після перевірки роботи на сторінці зошита вчитель може зробити записи словесної оцінки результатів конкретної дії, роботи та ставить власний підпис.

При перевірці письмових робіт із мов, математики, ознайомлення з навколишнім світом та інших предметів у 1, 2 класах використання умовних символів-штампів як заміників бальної шкали не допускається.

Словесну характеристику виконання письмової роботи вчитель може здійснювати під час виконання роботи, роздавання зошитів після їх перевірки, в індивідуальних бесідах з учнями, батьками тощо.

Хід зборів

Бесіда вчителя

Шановні батьки!

У другий клас діти приходять вже «бувалими» школярами. Період адаптації дитини до систематичного навчання, до нових обов'язків, нових стосунків із дорослими й однолітками скінчився. Тепер маленький школяр досить добре уявляє, що чекає його в школі. Давайте спочатку поговоримо про особливості самооцінки другокласників.

Очікування другокласників багато в чому залежать від того, наскільки успішним був для них перший рік навчання: «Думаю, що вчитимуся так само добре, як у першому класі»; «Минулого року в мене не все добре виходило. Писав погано. Тепер іще не знаю, як зможу».

Схожі надії та побоювання є і в батьків другокласників.

Самооцінка відображає знання людини про себе та її ставлення до себе. Вона складається з урахуванням результатів власної діяльності та оцінок із боку інших людей. В основі позитивної самооцінки школяра лежать його власні успіхи в навчанні, а також позитивне ставлення до нього з боку близьких дорослих.

Молодший шкільний вік є вузловим у становленні самооцінки. Вона стає розвиненішою, зрілішою, більш структурованою, ніж у першокласників, і водночас більш цілісною.

Це пов'язано з включенням дитини в процес систематичного навчання. «У школі дитина виступає об'єктом перманентних соціально-нормованих оцінок, що спонукає її до активного пошуку шляхів відповідності цим оцінкам. Ця ситуація «повертає» дитину на себе, формує потребу в самооцінці, озброює способами оцінювання та критеріями оцінок, учить порівнювати з ними власні вчинки. Усе це сприяє становленню в дитини внутрішньої оцінної позиції, розвитку ставлення до власної особистості як особливого об'єкта пізнання».

Самооцінка другокласників і першокласників у навчальній діяльності істотно відрізняється. Більшості першокласників властива висока самооцінка. Дитина-першокласник вважає себе «хорошою», «розумною» й позитивно оцінює свої шкільні успіхи вже лише тому, що вона дуже старалася, хотіла зробити правильно.

Тим часом у другому класі в багатьох дітей самооцінка у навчальній діяльності різко знижується. Пізніше, у третьокласників, рівень самооцінки знов підвищується. Це явище отримало назву «феномен других класів».

Зниження самооцінки в другокласників пов'язане з підвищенням критичності школярів до себе, їхньою зростаючою здатністю орієнтуватися на якість результатів своєї навчальної роботи. Проте можливості дітей в оцінюванні результатів своєї праці ще досить обмежені, вони ще лише вчать цього складного вміння. Звідси й виникають невпевненість у собі, зниження самооцінки.

Ускладнюючим чинником є й те, що критерії, за якими оцінюються результати навчання, для дітей недостатньо ясні й багато в чому невизначені.

У зв'язку із цим потребує обговорення проблема шкільних оцінок і ставлення до них дітей та батьків.

У другому класі, так само як і в першому, існує вербальна форма оцінювання, тобто оцінка не ставиться, а лише обговорюється якість виконання того чи іншого завдання. Учитель за власним бажанням оцінює учня словами: «Молодчина», «Розумничок», «Молодчага», «Чудово!» тощо.

Як правило, у шкільній практиці вчителі обмежуються лише «оголошенням», не даючи розгорнутих коментарів до такого оцінювання. І тому змістовний зв'язок між результатом власної навчальної роботи та отриманою за неї вербальною оцінкою залишається прихованим для маленького школяра. Він не завжди розуміє, чому вчора отримав «Молодчина», а сьогодні — «Добре».

Батьки також рідко пояснюють дитині зв'язок між такою оцінкою та якістю виконання навчального завдання. Самі вони в цілому розуміють, чому робота оцінена так, а не інакше, і в більшості випадків згодні з учителем.

Виходить, що вчителі й батьки досить успішно взаємодіють один з одним за допомогою вербального оцінювання, використовуючи його як зворотний зв'язок, однак потреби й інтереси школяра при цьому не враховуються.

Проте без допомоги дорослих дитина не в змозі правильно виділити критерії оцінювання своєї роботи. У результаті оцінка

не виконує своєї ролі, набуває для дітей особливого значення, перетворюється на шкільного ідола, про якого писав В. О. Сухомлинський: «З перших днів шкільного життя на тернистому шляху навчання перед дитиною постає ідол — оцінка. Для одного малюка вона добра, поблажлива, для іншого — жорстока, безжалісна, неблаганна. Чому це так, чому вона одному протегує, а іншого тиранить — дітям незрозуміло, адже семирічне дитя не може зрозуміти залежність оцінки від своєї праці, від особистих зусиль — для нього це поки що недосяжно. Учень прагне задовольнити або — у гіршому разі — обдурити ідола й поступово звикає вчитися не задля особистої радості, а задля оцінки».

На жаль, батьки свідомо або мимоволі вибудовують своє ставлення до дитини залежно від її успішності, від оцінок. Діти уловлюють цей зв'язок швидше, ніж дорослі: «Мама не дуже мене любить, бо я не завжди «десятки» отримую».

Психолог Ш. О. Амонашвілі склав дуже влучні соціальні портрети оцінок. Їхні назви говорять самі за себе: триумфальна «п'ятірка», обнадійлива «четвірка», байдужа «трійка», гнітюча «двійка», нищівна «одиниця» (за п'ятибальною системою оцінювання).

Батьки, вибудовуючи своє ставлення до дитини згідно з її оцінками, особливо якщо ці оцінки не відповідають їхнім очікуванням, ускладнюють формування її адекватної позитивної самооцінки, сприяють появі в неї невпевненості в собі, заважають розвиткові інтересу до навчання.

Батькам слід пам'ятати про те, що в навчанні важлива не стільки оцінка, скільки реальні знання та вміння учня, його працьовитість, відповідальність, потреба в здобутті нових знань. Окрім того, необхідно враховувати те, що успішність дитини в навчанні визначається безліччю чинників. Не останню роль серед них відіграє віра батьків у можливість свого маляти, а також їхня здатність надати йому реальну допомогу в навчанні.

А тепер поговоримо про допомогу батьків дитині під час виконання домашніх завдань. Чому така допомога нерідко є неефективною? Давайте спробуємо з'ясувати причини.

У початковій школі батьки надають своїй дитині не лише моральну та емоційну підтримку, але й активно допомагають їй у домашній навчальній діяльності.

Однією з важливих умов успішності домашньої навчальної роботи молодших школярів є співпраця дитини з батьками, найчастіше — з матір'ю. Проте нерідко подібна співпраця виявляється недостатньо продуктивною не лише в плані засвоєння дитиною навчального матеріалу, але й із точки зору розвитку її особистості.

Причини неефективності повчальних дій матері можуть бути різними. Одна з них, не найочевидніша для батьків, але така, що зустрічається нерідко — незбіжність стилів (стратегій) пізнання дитини й матері.

За участю матері в підготовці домашніх завдань реалізується принцип індивідуальної роботи з дитиною. Це вимагає від матері не стільки володіння спеціальними методичними прийомами, скільки розуміння особливостей пізнавальної діяльності дитини й уміння співвідносити з ними свій власний стиль пізнання. Зробити це буває непросто.

Багатьом батькам добре знайоме відчуття безпорадності, що охоплює їх після багатократного і, як з'ясовується, безрезультатного пояснення дитині нового або важкого матеріалу. Дорослим важко уявити, чому дитина не може зрозуміти те, що їм самим видається таким простим та ясным.

Як дитині, так і дорослому буває нелегко вловити чужу логіку міркування, включити нове знання в картину світу, що вже склалася, побачити обговорювану проблему з точки зору співрозмовника. Така незбіжність стилів пізнавальної діяльності отримала назву «когнітивний (пізнавальний) дисонанс».

Спеціальні психологічні дослідження показують, що незбіжність когнітивних стилів молодшого школяра та його матері впливає на успішність їхньої спільної навчальної роботи.

За якими ж параметрами можуть збігатися (або не збігатися) когнітивні стилі матері й дитини? Найважливіші з-поміж них такі:

- спрямованість у вивченні матеріалу: від спільних закономірностей до конкретних прикладів або, навпаки, рух від фрагментів до цілого, від елементів до системи;
- уміння пов'язувати новий матеріал з уже наявними знаннями;
- форма сприйняття матеріалу: абстрактна, така, що спирається на загальні схеми та формули, або конкретна, така, що супроводжується наочними ілюстраціями (або опорою на власний життєвий досвід дитини);
- уміння самостійно контролювати виконання домашніх завдань, оцінювати якість своєї роботи;
- наявність (або відсутність) схильності до конкретних навчальних предметів;
- емоційна насиченість спілкування матері й дитини під час виконання домашніх завдань.

Таким чином, конфлікт виникає в тому разі, якщо когнітивні стилі матері й дитини за тими чи іншими параметрами не збігаються. Наприклад, такий конфлікт може мати місце, якщо для дитини характерне узагальнене, глобальне сприйняття проблеми, а для матері — підвищена увага до деталей і частковостей.

До аналогічних результатів може призвести прагнення школяра до сприйняття й переробки матеріалу в напрямку від спільного до особистого, тим часом як мати, через свої пізнавальні особливості, вважає за краще пояснювати дитині матеріал, спираючись на конкретні приклади.

До когнітивного конфлікту може призвести переважання в дитини аналітичного, розсудливого складу розуму, а в матері — підвищеної емоційності, прагнення супроводжувати пояснення конкретними, неістотними деталями. Пізнавальний конфлікт такого роду незрідка переростає в міжособистісний.

Якщо дитина схильна оцінювати виконану нею роботу в цілому, а мати має звичку звертати увагу на окремі, інколи незначні недоліки, то їхня спільна навчальна робота також буде малоефективною.

Наслідком когнітивного конфлікту між пізнавальними стратегіями матері й дитини може стати формування негативного ставлення дитини до виконуваної вдома навчальної роботи. Спільне з матір'ю виконання домашніх завдань починає ускладнюватися стійкими конфліктними стосунками між дитиною та дорослим. Щоденна повторюваність таких стосунків може призвести до виникнення в дитини так званого смислового бар'єру, внаслідок чого вона стає менш сприйнятливою до педагогічних і виховних впливів даного дорослого.

Підсумок зборів

Таким чином, ми розглянули основні напрямки роботи батьків, які допоможуть дитині добре вчитися й підвищувати її самооцінку.

2 ВАРІАНТ

АНКЕТА ДЛЯ УЧНІВ «ЗАКІНЧИ РЕЧЕННЯ»

- Якщо я отримую хорошу оцінку, то...
- Якщо я отримую погану оцінку, то...
- Мої батьки говорять, що я можу вчитися...
- Мої батьки говорять, що я не можу вчитися...
- Якщо я отримую «дванадцять», то батьки мені...
- Якщо я чогось не розумію в домашньому завданні, то батьки говорять...